

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Bojan Cvejić, Vida Petrović Škero, Višnja Arandžević, Zlatko Čobović, Ljiljana Smajlović, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Snežana Andrejević, Jelka Jovanović, Zorica Višnjić i Dragan Đorđević, na sednici održanoj 30.1.2020. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

Tekstom “Malčanski berberin priznao”, objavljenim 8.januara.2020 i naslovima na naslovnim stranama od 26.decembra 2019. godine “Manijak ošišao malu Moniku i držao je u zemunici”, 30.decembra “Moniku našli živu u napuštenoj vikendici”, kao i 8.januara 2020. “Da li ću trnuti na doživotnoj”, dnevni list “Alo” i portal “Alo.rs”

1.prekršili su tačku 5 Odeljka IV (Odgovornost novinara) Kodeksa novinara Srbije, o obavezi novinara da štiti prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina i drugih ugroženih grupa,

2. prekršili su i tačke 1 i 4 Odeljka VII (Poštovanje privatnosti), po kojoj novinar mora da poštuje privatnost, dostojanstvo i integritet ljudi o kojima piše, kao i da mora da osigura da dete ne bude ugroženo ili izloženo riziku zbog objavljivanja njegovog imena, fotografije ili snimka sa njegovim likom, kućom, zajednicom u kojoj živi ili prepoznatljivom okolinom.

4. Tekstom “Komšija otkrio najbolesniju stvar o malčanskom berberinu”, objavljenim 28.decembra 2019. prekršena je i tačka 4 Odeljka IV (Odgovornost novinara), po kojoj je novinaru zabranjeno da koristi neprimerene, uznemiravajuće, pornografske i sve druge sadržaje koji mogu imati štetan uticaj na decu.

Nalaže se dnevnom listu “Alo” i portalu “Alo.rs” da ovu odluku objave u roku od pet dana od dana dostavljanja odluke.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Mreža organizacija za decu Srbije podnela je jedinstvenu žalbu na pet medija koji su u prosequ objavili između 15 i 20 tekstova u vezi sa otmicom dvanaesetogodišnje devojčice, navodeći da su ti mediji, „izveštavanjem o ovom slučaju u više navrata naslovnicama, naslovnim blokovima i sadržajem štampanih i onlajn tekstova izvršili izuzetno negativan uticaj na emocionalni, moralni, intelektualni i socijalni razvoj svakog deteta koje se našlo izloženo ovim sadržajima i naneli ozbiljnu štetu interesima svakog deteta“. To su, po

njihovom mišljenju, uradili: grubo kršeći prava deteta i Kodeks novinara, izlažući ih neprimerenim i uznemiravajućim sadržajima, šireći senzacionalistički informacije bez ikakvog javnog značaja i ugrožavajući bezbednost svakog deteta time što surovo opisivanje nasilja može da podstakne nasilnike da i sami učine isto ili nešto još gore.

Redakcija “Alo” nije odgovorila na žalbu.

Članovi Komisije su zaključili da objavljeni tekstovi ozbiljno ugrožava prava žrtve, narušavaju joj privatnost i dostojanstvo, i dodatno je viktimizuju. Za objavljivanje jezivih detalja o maltretiranju koje je preživela, nije postojao nikakav javni interes, što ovaj prekršaj čini još težim. Prava ozbiljno traumatizovanog deteta brutalno su prekršena, po oceni Komisije, isključivo zarad senzacionalizma.

Komisija veruje da je u najboljem interesu ovog deteta da njen lik bude što pre zaboravljen u javnosti, kako bi mogla da nastavi da živi posle svega što je preživela, te da joj je takvim “izveštavanjem” naneta nenadoknadiiva šteta za ceo život.

Ako su njena fotografija, pa i neki lični podaci morali biti objavljeni dok je trajala portaga za njom, čim je pronađena nije bilo više nikakvog razloga da se objavljuju ni fotografije, ni drugi detalji iz domena njene privatnosti. Komisija je zato zaključila da je prekršena obaveza novinara da štiti prava i dostojanstvo dece i žrtava zločina, kao i obaveza da osigura da dete ne bude ugroženo objavljivanjem ličnih podataka.

U smernicama Kodeksa novinara Srbije, koje detaljnije razrađuju obaveze medija i urednika u ovoj vrsti poštovanja prava, dostojanstva i privatnosti jasno je naznačeno da prilikom izveštavanja o nesrećama i krivičnim delima, nije dozvoljeno objavljivanje imena i fotografija žrtava i počinitelaca koje ih jasno identifikuju. Takođe, da novinar mora da ima svest o moći medija, odnosno o mogućim posledicama po žrtvu ili počinioca ukoliko se otkrije njihov identitet. Posebno mora da ima u vidu težinu mogućih posledica u slučaju eventualne greške/pogrešne pretpostavke u izveštavanju.

Osim toga, čak i ukoliko nadležni državni organi objave podatke koji spadaju u domen privatnosti počinioca ili žrtve, mediji tu informaciju ne smeju da prenose, jer greška državnih organa ne podrazumeva „dozvolu“ za kršenje etičkih principa profesije. Predstavnici državnih i javnih institucija koje se bave zaštitom dece ponekad nisu svesni uticaja medija i načina njihovog rada. Podaci koje zbog toga pružaju novinarima često podrazumevaju otkrivanje identiteta maloletnika. Novinar ne sme da zloupotrebi njihovu dobronamernost ili neznanje. Informacije dobijene od lekara, socijalnih radnika, vaspitača, i tako dalje, a koje direktno ili indirektno upućuju na identitet maloletnika, ne smeju da budu objavljene. Spornim tekstom pogaženi su svi ovi principi profesionalnog izveštavanja.

Svi prekršaji su utoliko drastičniji jer su tekstovi objavljeni na Internetu, što ih čini praktično trajno dostupnim, a što dramatično otežava dalji život i budućnost žrtve. Komisija je primetila da su neki tekstovi naknadno menjani, verovatno kako bi se uklonili najsporniji detalji, ali čak ni njihovo potpuno uklanjanje sa ovog portala, koje Komisija za žalbe preporučuje, neće pomoći u tome da sve što je objavljeno nestane.

Beograd, 30.1.2020.

Predsedavajući

Bojan Cvejić

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Bojan Cvejić, Vida Petrović Škero, Višnja Arandelović, Zlatko Čobović, Ljiljana Smajlović, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Snežana Andrejević, Jelka Jovanović, Zorica Višnjić i Dragan Đorđević, na sednici održanoj 30.1.2020. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

„Monika stigla u bolnicu, umotana u ćebe, ošišane kose, roditelji jedva čekaju prvi susret“, „Malčanski berberin opisao otmicu devojčice: Monika pokušala da pobegne, a on joj je rekao da će joj ubiti oca!“, „Monika je spavala pored svoje mame: Oteta devojčica noć je provela u bolnici, lekari nastavljaju sa analizama“, „Devet dana neopisive drame: Malčanski berberin devojčicu oteo na putu do škole, pa je danima krio po skrovištima, napuštenim kućama i grobljima dok su za njima jurili policija, vojska, BIA i građani“, „Monika pronađena živa, otmičar u bekstvu: Devojčica svesna, ali iscrpljena, malčanski berberin naoružan, policija blokirala sve izlaze iz sela“, „Doktori: Monika ima lakše telesne povrede i ogrebotine, ali nije životno ugrožena, sada joj je potreban mir“, objavljenim 29. i 30. decembra 2019. godine i 8. januara 2020. godine, u onlajn izdanju, dnevni list “Blic”

1. prekršio je tačku 5 Odeljka IV (Odgovornost novinara) Kodeksa novinara Srbije, o obavezi novinara da štiti prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina i drugih ugroženih grupa,

2. prekršio je i tačke 1 i 4 Odeljka VII (Poštovanje privatnosti), po kojoj novinar mora da poštuje privatnost, dostojanstvo i integritet ljudi o kojima piše, kao i da mora da osigura da dete ne bude ugroženo ili izloženo riziku zbog objavljivanja njegovog imena, fotografije ili snimka sa njegovim likom, kućom, zajednicom u kojoj živi ili prepoznatljivom okolinom.

3. Tekstovima „Verovali smo sve vreme da je živa – brat otete devojčice: majka je stalno plakala, tata i ja smo tražili Moniku svakog dana”, „Budi hrabra pile mamino, verujem da možeš da izdržiš: roditelji otete Monike devojčici poslali emotivnu poruku”, objavljenim 27. i 29. decembra 2019. godine **prekršena je i tačka 7 Odeljka VI (Odnos prema izvorima informisanja),** po kojoj novinar nikada ne sme da zloupotrebi emocije drugih ljudi, njihovo neznanje ili nedovoljnu sposobnost rasuđivanja.

Nalaže se dnevnom listu “Blic” da ovu odluku objavi u onlajn izdanju u roku od pet dana od dana dostavljanja odluke.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Mreža organizacija za decu Srbije podnela je jedinstvenu žalbu na pet medija koji su u prosequ objavili između 15 i 20 tekstova u vezi sa otmicom dvanestogodišnje devojčice, navodeći da su ti mediji, „izveštavanjem o ovom slučaju u više navrata naslovnicama, naslovnim blokovima i sadržajem štampanih i onlajn tekstova izvršili izuzetno negativan uticaj na emocionalni, moralni, intelektualni i socijalni razvoj svakog deteta koje se našlo izloženo ovim sadržajima i naneli ozbiljnu štetu interesima svakog deteta“. To su, po njihovom mišljenju, uradili: grubo kršeći prava deteta i Kodeks novinara, izlažući ih neprimerenim i uznemiravajućim sadržajima, šireći senzacionalistički informacije bez ikakvog javnog značaja i ugrožavajući bezbednost svakog deteta time što surovo opisivanje nasilja može da podstakne nasilnike da i sami učine isto ili nešto još gore.

U odgovoru na žalbu, advokat izdavača Dušan Stojković naveo je, između ostalog, da su sve informacije objavljene u skladu sa Kodeksom i Zakonom, te da je žalba neosnovana. Istakao je da „Blic“ nije decu izložio neprimerenom sadržaju, budući da nije ni namenjen deci, a da je realnost u kojoj živimo, nažalost, takva ima dosta vesti iz takozvane crne hronike. On je osporio tvrdnje podnosilaca žalbe da su objavljene informacije koje nisu od javnog značaja, naglasivši da je reč o temi koja je od najvećeg značaja za javnosti i za koju je javnost bila veoma zainteresovana. Takođe, cilj objavljenih tekstova nije bio da se podstiče nasilje, već upravo suprotno, da se deluje preventivno, a novinari su u svakom tekstu osudili svaki vid nasilja.

Članovi Komisije su zaključili da su objavljivanjem tekstova, koji, između ostalog, sadrže i fotografije devojčice u sanitetskom vozilu nakon što je pronađena, ozbiljno ugrožena prava žrtve, narušena privatnost i dostojanstvo, a ona se i dodatno viktimizuje. Iako joj se na toj slici ne vidi lice, detaljno je opisano kako izgleda, a navedeni su i detalji o povredama i tome šta joj se dešavalo u toku otmice. Za objavljivanje detalja o maltretiranju koje je preživela, nije postojao nikakav javni interes, što ovaj prekršaj čini još težim. Prava ozbiljno traumatizovanog deteta brutalno su prekršena, po oceni Komisije, isključivo zarad senzacionalizma.

Komisija veruje da je u najboljem interesu ovog deteta da njen lik bude što pre zaboravljen u javnosti, kako bi mogla da nastavi da živi posle svega što je preživela, te da joj je ovakvim „izveštavanjem“ naneta nenadoknadiva šteta za ceo život.

Ako su njena fotografija, pa i neki lični podaci morali biti objavljeni dok je trajala portaga za njom, čim je pronađena nije bilo više nikakvog razloga da se objavljuju ni fotografije, ni drugi detalji iz domena njene privatnosti. Komisija je zato zaključila da je prekršena obaveza novinara da štiti prava i dostojanstvo dece i žrtava zločina, kao i obaveza da osigura da dete ne bude ugroženo objavljivanjem ličnih podataka. U smernicama Kodeksa novinara Srbije, koje detaljnije razrađuju obaveze medija i urednika u ovoj vrsti poštovanja prava, dostojanstva i privatnosti jasno je naznačeno da prilikom izveštavanja o nesrećama i

krivičnim delima, nije dozvoljeno objavljivanje imena i fotografija žrtava i počinilaca koje ih jasno identifikuju. Takođe, da novinar mora da ima svest o moći medija, odnosno o mogućim posledicama po žrtvu ili počinioa ukoliko se otkrije njihov identitet. Posebno mora da ima u vidu težinu mogućih posledica u slučaju eventualne greške/pogrešne pretpostavke u izveštavanju. Osim toga, čak i ukoliko nadležni državni organi objave podatke koji spadaju u domen privatnosti počinioa ili žrtve, mediji tu informaciju ne smeju da prenose, jer greška državnih organa ne podrazumeva „dozvolu“ za kršenje etičkih principa profesije.

Predstavnici državnih i javnih institucija koje se bave zaštitom dece ponekad nisu svesni uticaja medija i načina njihovog rada. Podaci koje zbog toga pružaju novinarima često podrazumevaju otkrivanje identiteta maloletnika. Novinar ne sme da zloupotrebi njihovu dobronamernost ili neznanje. Informacije dobijene od lekara, socijalnih radnika, vaspitača, i tako dalje, a koje direktno ili indirektno upućuju na identitet maloletnika, ne smeju da budu objavljene. Spornim tekstom pogaženi su svi ovi principi profesionalnog izveštavanja.

Takođe, objavljivanjem izjava članova porodice, koji su u stanju šoka i nisu svesni moći medija i mogućih posledica svojih iskaza po dete, novinari su zloupotrebili sagovornike i njegove emocije.

Komisija, osim toga, smatra neprihvatljivim objašnjenje advokata redakcije da deca nisu izložena neprimerenim sadržajima, jer „Blic“ nije ni namenjen deci, budući da je praktično nemoguće sprečiti da dete dođe u kontakt sa spornim sadržajima.

Svi prekršaji su utoliko drastičniji jer su tekstovi objavljeni na Internetu, što ih čini praktično trajno dostupnim, što dramatično otežava dalji život i budućnost žrtve. Čak ni njihovo potpuno uklanjanje sa ovog portala, koje Komisija za žalbe preporučuje, neće pomoći u tome da sve što je objavljeno nestane.

Beograd, 30.1.2020.

Predsedavajući

Bojan Cvejić

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Bojan Cvejić, Vida Petrović Škero, Višnja Arandžević, Zlatko Čobović, Ljiljana Smajlović, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Snežana Andrejević, Jelka Jovanović, Zorica Višnjić i Dragan Đorđević, na sednici održanoj 30.1.2020. godine, jednoglasno izriče

JAVNU OPOMENU

Tekstovima “Uspela je da se otrgne, ali sam je stigao”, “Mladen Mijatović otkrio u kakvom je stanju mala Monika Karimanović”, “Bila je bez kapi krvi u licu, rekla mi je samo jednu rečenicu”, “Monika otkrila kako ju je manijak oteo”, “Monstrum ipak nije silovao malu Moniku?”, “Roditelji male Monike dobili dozvolu da vide ćerku u bolnici”, “Evo kako sada izgleda mala Monika Karimanović”, “Zovite moju mamu!”, “Pronađena mala Monika Karimanović u selu Pasjača”, objavljenim 29. i 30. decembra 2019. godine i 6. i 8. januara 2020. godine, u onlajn izdanju, dnevni list “Informer”

1. prekršio je tačku 5 Odeljka IV (Odgovornost novinara) Kodeksa novinara Srbije, o obavezi novinara da štiti prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina i drugih ugroženih grupa,

2. prekršio je i tačke 1 i 4 Odeljka VII (Poštovanje privatnosti), po kojoj novinar mora da poštuje privatnost, dostojanstvo i integritet ljudi o kojima piše, kao i da mora da osigura da dete ne bude ugroženo ili izloženo riziku zbog objavljivanja njegovog imena, fotografije ili snimka sa njegovim likom, kućom, zajednicom u kojoj živi ili prepoznatljivom okolinom.

3. Tekstom “Monika ispričala jezive detalje o otmici”, objavljenim 1. januara 2020, **prekršena je i tačka 7 Odeljka VI (Odnos prema izvorima informisanja),** po kojoj novinar nikada ne sme da zloupotrebi emocije drugih ljudi, njihovo neznanje ili nedovoljnu sposobnost rasuđivanja.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Mreža organizacija za decu Srbije podnela je jedinstvenu žalbu na pet medija koji su u prosequ objavili između 15 i 20 tekstova u vezi sa otmicom dvanaesetogodišnje devojčice, navodeći da su ti mediji, „izveštavanjem o ovom slučaju u više navrata, naslovnicama, naslovnim blokovima i sadržajem štampanih i onlajn tekstova izvršili izuzetno negativan uticaj na emocionalni, moralni, intelektualni i socijalni razvoj svakog deteta koje se našlo

izloženo ovim sadržajima i naneli ozbiljnu štetu interesima svakog deteta“. To su, po njihovom mišljenju, uradili: grubo kršeći prava deteta i Kodeks novinara, izlažući ih neprimerenim i uznemiravajućim sadržajima, šireći senzacionalistički informacije bez ikakvog javnog značaja i ugrožavajući bezbednost svakog deteta time što surovo opisivanje nasilja može da podstakne nasilnike da i sami učine isto ili nešto još gore.

Redakcija “Informera” nije odgovorila na žalbu.

Članovi Komisije su zaključili da objavljeni tekstovi ozbiljno ugrožava prava žrtve, narušavaju joj privatnost i dostojanstvo i dodatno je viktimizuju. Za objavljivanje jezivih detalja o maltretiranju koje je preživela, nije postojao nikakav javni interes, što ovaj prekršaj čini još težim. Prava ozbiljno traumatizovanog deteta brutalno su prekršena, po oceni Komisije, isključivo zarad senzacionalizma.

Komisija veruje da je u najboljem interesu ovog deteta da njen lik bude što pre zaboravljen u javnosti, kako bi mogla da nastavi da živi posle svega što je preživela, te da joj je takvim “izveštavanjem” naneta nnadoknadviva šteta za ceo život.

Ako su njena fotografija, pa i neki lični podaci morali biti objavljeni dok je trajala portaga za njom, čim je pronađena nije bilo više nikakvog razloga da se objavljuju ni fotografije, ni drugi detalji iz domena njene privatnosti, a posebno nema nikakvog opravdanja za objavljivanje fotografije pronađene devojčice u sanitetskom vozilu. Komisija je, zato, zaključila da je prekršena obaveza novinara da štiti prava i dostojanstvo dece i žrtava zločina, kao i obaveza da osigura da dete ne bude ugroženo objavljivanjem ličnih podataka. U smernicama Kodeksa novinara Srbije, koje detaljnije razrađuju obaveze medija i urednika u ovoj vrsti poštovanja prava, dostojanstva i privatnosti jasno je naznačeno da prilikom izveštavanja o nesrećama i krivičnim delima, nije dozvoljeno objavljivanje imena i fotografija žrtava i počinitelaca koje ih jasno identifikuju. Takođe, da novinar mora da ima svest o moći medija, odnosno o mogućim posledicama po žrtvu ili počinioca ukoliko se otkrije njihov identitet. Posebno mora da ima u vidu težinu mogućih posledica u slučaju eventualne greške/pogrešne pretpostavke u izveštavanju. Osim toga, čak i ukoliko nadležni državni organi objave podatke koji spadaju u domen privatnosti počinioca ili žrtve, mediji tu informaciju ne smeju da prenose, jer greška državnih organa ne podrazumeva „dozvolu“ za kršenje etičkih principa profesije. Predstavnici državnih i javnih institucija koje se bave zaštitom dece ponekad nisu svesni uticaja medija i načina njihovog rada. Podaci koje zbog toga pružaju novinarima često podrazumevaju otkrivanje identiteta maloletnika. Novinar ne sme da zloupotrebi njihovu dobronamernost ili neznanje. Informacije dobijene od lekara, socijalnih radnika, vaspitača, i tako dalje, a koje direktno ili indirektno upućuju na identitet maloletnika, ne smeju da budu objavljene. Spornim tekstom pogaženi su svi ovi principi profesionalnog izveštavanja.

Objavljivanjem navodnog iskaza same devojčice, koja je u stanju šoka i nije svesna moći medija i mogućih posledica svog iskaza, novinar je zloupotrebio sagovornika i njegove emocije.

Svi prekršaji su utoliko drastičniji jer su tekstovi objavljeni na Internetu, što ih čini praktično trajno dostupnim, što dramatično otežava dalji život i budućnost žrtve. Komisija je primetila da su neki tekstovi naknadno menjani, verovatno kako bi se uklonili najsporniji detalji, ali čak ni njihovo potpuno uklanjanje sa ovog portala, koje Komisija za žalbe preporučuje, neće pomoći u tome da sve što je objavljeno nestane.

Beograd, 30.1.2020.

Predsedavajući

Bojan Cvejić

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Bojan Cvejić, Vida Petrović Škero, Višnja Arandjelović, Zlatko Čobović, Ljiljana Smajlović, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Snežana Andrejević, Jelka Jovanović, Zorica Višnjić i Dragan Đorđević, na sednici održanoj 30.1.2020. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

Tekstovima “Berberin do detalja opisao šta je radio Moniki”, “Monika me dva puta gađala kamenjem i bežala, pa sam je ošišao”, “Malčanski berberin devojčicu držao u kući svoje majke”, “Utvrdjuje se da li je malčanski berberin zlostavljao Moniku”, “Malčanski berberin tukao dete i ošišao je do glave”, objavljenim 29. i 30. decembra 2019. godine, kao i 7. i 8. januara 2020. godine, u onlajn izdanju, dnevni list “Kurir”

1. prekršio je tačku 5 Odeljka IV (Odgovornost novinara) Kodeksa novinara Srbije, o obavezi novinara da štiti prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina i drugih ugroženih grupa,

2. prekršio je i tačke 1 i 4 Odeljka VII (Poštovanje privatnosti), po kojoj novinar mora da poštuje privatnost, dostojanstvo i integritet ljudi o kojima piše, kao i da mora da osigura da dete ne bude ugroženo ili izloženo riziku zbog objavljivanja njegovog imena, fotografije ili snimka sa njegovim likom, kućom, zajednicom u kojoj živi ili prepoznatljivom okolinom.

3. Tekstovima “Monika ne pamti detalje mučenja, kao da je izbrisala sećanje”, “Monika čeka Božić u bolnici, strepi za majku”, i “Mala Monika čestitala Novu godinu iz bolnice”, objavljenim 2. i 4. januara 2020. godine prekršena je i tačka 7 Odeljka VI (Odnos prema izvorima informisanja), po kojoj novinar nikada ne sme da zloupotrebi emocije drugih ljudi, njihovo neznanje ili nedovoljnu sposobnost rasuđivanja.

Nalaže se dnevnom listu “Kurir” da ovu odluku objavi u onlajn izdanju u roku od pet dana od dana dostavljanja odluke.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Mreža organizacija za decu Srbije podnela je jedinstvenu žalbu na pet medija koji su u prosequ objavili između 15 i 20 tekstova u vezi sa otmicom dvanaesetogodišnje devojčice, navodeći da su ti mediji, „izveštavanjem o ovom slučaju u više navrata naslovnica, naslovnim blokovima i sadržajem štampanih i onlajn tekstova izvršili izuzetno negativan uticaj na emocionalni, moralni, intelektualni i socijalni razvoj svakog deteta koje se našlo

izloženo ovim sadržajima i naneli ozbiljnu štetu interesima svakog deteta“. To su, po njihovom mišljenju, uradili: grubo kršeći prava deteta i Kodeks novinara, izlažući ih neprimerenim i uznemiravajućim sadržajima, šireći senzacionalistički informacije bez ikakvog javnog značaja i ugrožavajući bezbednost svakog deteta time što surovo opisivanje nasilja može da podstakne nasilnike da i sami učine isto ili nešto još gore.

U odgovoru na žalbu, advokat izdavača Branislav D. Glogonjac naveo je, između ostalog, da su svi navodi roditelja neosnovani, te da objavljene informacije ni na koji način ne ugrožavaju dete, niti ga izlažu riziku, kao i da je reč o događaju koji je veoma potresao celu zemlju i za koji je interesovanje javnosti bilo ogromno i nakon što je devojčica pronađena. Ukazao je na to da izveštavanje o pojedinostima događaja ima za cilj buđenje svesti javnosti o stravičnosti ovakvih događaja i njihovoj prisutnosti u društvu, što je posebno neophodno kada su u pitanju deca. Naglasio je i da bi bilo kakvo sankcionisanje medija u ovom slučaju moglo da ima za posledicu to da mediji ubuduće neće hteti ni da izveštavaju u sličnim slučajevima.

Članovi Komisije su zaključili da objavljeni tekstovi ozbiljno ugrožavaju prava žrtve, narušavaju joj privatnost i dostojanstvo i dodatno je viktimizuju. Za objavljivanje jezivih detalja o maltretiranju koje je preživela, nije postojao nikakav javni interes, što ovaj prekršaj čini još težim. Prava ozbiljno traumatizovanog deteta brutalno su prekršena, po oceni Komisije, isključivo zarad senzacionalizma.

Komisija veruje da je u najboljem interesu ovog deteta da njen lik bude što pre zaboravljen u javnosti, kako bi mogla da nastavi da živi posle svega što je preživela, te da joj je takvim “izveštavanjem” naneta nenadoknativa šteta za ceo život.

Ako su njena fotografija, pa i neki lični podaci morali biti objavljeni dok je trajala portaga za njom, čim je pronađena nije bilo više nikakvog razloga da se objavljuju ni fotografije, ni drugi detalji iz domena njene privatnosti. Komisija je zato zaključila da je prekršena obaveza novinara da štiti prava i dostojanstvo dece i žrtava zločina, kao i obaveza da osigura da dete ne bude ugroženo objavljivanjem ličnih podataka. U smernicama Kodeksa novinara Srbije, koje detaljnije razrađuju obaveze medija i urednika u ovoj vrsti poštovanja prava, dostojanstva i privatnosti jasno je naznačeno da prilikom izveštavanja o nesrećama i krivičnim delima, nije dozvoljeno objavljivanje imena i fotografija žrtava i počinitelaca koje ih jasno identifikuju. Takođe, da novinar mora da ima svest o moći medija, odnosno o mogućim posledicama po žrtvu ili počinioca ukoliko se otkrije njihov identitet. Posebno mora da ima u vidu težinu mogućih posledica u slučaju eventualne greške/pogrešne pretpostavke u izveštavanju. Osim toga, čak i ukoliko nadležni državni organi objave podatke koji spadaju u domen privatnosti počinioca ili žrtve, mediji tu informaciju ne smeju da prenose, jer greška državnih organa ne podrazumeva „dozvolu“ za kršenje etičkih principa profesije. Predstavници državnih i javnih institucija koje se bave zaštitom dece ponekad nisu svesni uticaja medija i načina njihovog rada. Podaci koje zbog toga pružaju novinarima često podrazumevaju otkrivanje identiteta maloletnika. Novinar ne sme da zloupotrebi njihovu dobronamernost ili neznanje. Informacije dobijene od lekara, socijalnih radnika, vaspitača, i tako dalje, a koje direktno ili indirektno upućuju na identitet maloletnika, ne smeju da budu objavljene. Spornim tekstom pogaženi su svi ovi principi profesionalnog izveštavanja.

Svi prekršaji su utoliko drastičniji jer su tekstovi objavljeni na Internetu, što ih čini praktično trajno dostupnim, a što dramatično otežava dalji život i budućnost žrtve. Čak ni njihovo potpuno uklanjanje sa ovog portala, koje Komisija za žalbe preporučuje, neće pomoći u tome da sve što je objavljeno nestane.

Beograd, 30.1.2020.

Predsedavajući

Bojan Cvejić

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Bojan Cvejić, Vida Petrović Škero, Višnja Arandžević, Zlatko Čobović, Ljiljana Smajlović, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Snežana Andrejević, Jelka Jovanović, Zorica Višnjić i Dragan Đorđević, na sednici održanoj 30.1.2020. godine, jednoglasno izriče

JAVNU OPOMENU

Naslovnom stranom od 30. decembra 2019. godine pod naslovom “Nađena Monika, zlostavljana, ošišana i mučena”, dnevni list “Srpski telegraf”

1. prekršio je tačku 5 Odeljka IV (Odgovornost novinara) Kodeksa novinara Srbije, o obavezi novinara da štiti prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina i drugih ugroženih grupa,

2. prekršio je i tačke 1 i 4 Odeljka VII (Poštovanje privatnosti), po kojoj novinar mora da poštuje privatnost, dostojanstvo i integritet ljudi o kojima piše, kao i da mora da osigura da dete ne bude ugroženo ili izloženo riziku zbog objavljivanja njegovog imena, fotografije ili snimka sa njegovim likom, kućom, zajednicom u kojoj živi ili prepoznatljivom okolinom,

3. prekršena je i tačka 7 Odeljka VI (Odnos prema izvorima informisanja), po kojoj novinar nikada ne sme da zloupotrebi emocije drugih ljudi, njihovo neznanje ili nedovoljnu sposobnost rasuđivanja.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Mreža organizacija za decu Srbije podnela je jedinstvenu žalbu na pet medija koji su u prosequ objavili između 15 i 20 tekstova u vezi sa otmicom dvanaesetogodišnje devojčice, navodeći da su ti mediji „izveštavanjem o ovom slučaju u više navrata, naslovnicama, naslovnim blokovima i sadržajem štampanih i onlajn tekstova izvršili izuzetno negativan uticaj na emocionalni, moralni, intelektualni i socijalni razvoj svakog deteta koje se našlo izloženo ovim sadržajima i naneli ozbiljnu štetu interesima svakog deteta“. To su, po njihovom mišljenju, uradili: grubo kršeći prava deteta i Kodeks novinara, izlažući ih neprimerenim i uznemiravajućim sadržajima, šireći senzacionalistički informacije bez ikakvog javnog značaja i ugrožavajući bezbednost svakog deteta time što surovo opisivanje nasilja može da podstakne nasilnike da i sami učine isto ili nešto još gore.

U slučaju „Srpskog telegrafa“ Komisiji za žalbe je dostavljeno sedam naslovnih strana tih novina, od kojih je o jednoj od njih Komisija već odlučivala po žalbi roditelja.

Redakcija „Srpskog telegrafa“ nije odgovorila na žalbu.

Članovi Komisije su prekršaj Kodeksa videli u naslovnoj strani na kojoj je, između ostalog, objavljena fotografija pronađene devojčice u sanitetskom vozilu i zaključili da to ozbiljno ugrožava prava žrtve, narušavaju njenu privatnost i dostojanstvo, čime se ona i dodatno viktimizuje. Za objavljivanje jezivih detalja o maltretiranju koje je preživela, nije postojao nikakav javni interes, što ovaj prekršaj čini još težim. Prava ozbiljno traumatizovanog deteta brutalno su prekršena, po oceni Komisije, isključivo zarad senzacionalizma.

Komisija veruje da je u najboljem interesu ovog deteta da njen lik bude što pre zaboravljen u javnosti, kako bi mogla da nastavi da živi posle svega što je preživela, te da joj je ovakvim „izveštavanjem“ naneta nenadoknativa šteta za ceo život.

Ako su njena fotografija, pa i neki lični podaci morali biti objavljeni dok je trajala portaga za njom, čim je pronađena nije bilo više nikakvog razloga da se objavljuju ni fotografije, ni drugi detalji iz domena njene privatnosti, a posebno nema nikakvog opravdanja za objavljivanje fotografije pronađene devojčice u sanitetskom vozilu. Komisija je, zato, zaključila da je prekršena obaveza novinara da štiti prava i dostojanstvo dece i žrtava zločina, kao i obaveza da osigura da dete ne bude ugroženo objavljivanjem ličnih podataka. U smernicama Kodeksa novinara Srbije, koje detaljnije razrađuju obaveze medija i urednika u ovoj vrsti poštovanja prava, dostojanstva i privatnosti jasno je naznačeno da prilikom izveštavanja o nesrećama i krivičnim delima, nije dozvoljeno objavljivanje imena i fotografija žrtava i počinitelaca koje ih jasno identifikuju. Takođe, da novinar mora da ima svest o moći medija, odnosno o mogućim posledicama po žrtvu ili počinioca ukoliko se otkrije njihov identitet. Posebno mora da ima u vidu težinu mogućih posledica u slučaju eventualne greške/pogrešne pretpostavke u izveštavanju. Osim toga, čak i ukoliko nadležni državni organi objave podatke koji spadaju u domen privatnosti počinioca ili žrtve, mediji tu informaciju ne smeju da prenose, jer greška državnih organa ne podrazumeva „dozvolu“ za kršenje etičkih principa profesije. Predstavnici državnih i javnih institucija koje se bave zaštitom dece ponekad nisu svesni uticaja medija i načina njihovog rada. Podaci koje zbog toga pružaju novinarima često podrazumevaju otkrivanje identiteta maloletnika. Novinar ne sme da zloupotrebi njihovu dobronamernost ili neznanje. Informacije dobijene od lekara, socijalnih radnika, vaspitača, i tako dalje, a koje direktno ili indirektno upućuju na identitet maloletnika, ne smeju da budu objavljene. Spornim tekstom pogaženi su svi ovi principi profesionalnog izveštavanja.

Takođe, objavljivanjem izjave majke, koja je u stanju šoka i nije svesna moći medija i mogućih posledica svog iskaza po dete, novinar je zloupotrebio sagovornika i njegove emocije.

Beograd, 30.1.2020.

Predsedavajući

Bojan Cvejić

Francuska 5/7
11000 Beograd
tel: (011) 30 67 320
www.savetzastampu.rs